

Kartka z kalendarza – wrzesień 2020

1.09 1939 - 81. ROCZNICA WYBUCHU II WOJNY ŚWIATOWEJ

(305) – 1715 – zm. **LUDWIK XIV**, króla Francji z dynastii Burbonów, ur. 5.09.1638

(145) – 1875 – ur. **EDGAR RICE BURROUGHS**, amerykański powieściopisarz, twórca cykli książek o przygodach *Tarzana wśród małp*, *Johna Cartera na Marsie* i innych, autor powieści przygodowych, science fiction, fantasy m. in. *Tarzan wśród małp*, *Księżniczka Marsa*, zm. 19.03.1950

2.09 1945 – 75. ROCZNICA ZAKOŃCZENIA II WOJNY ŚWIATOWEJ NA PACYFIKU - Kapitulacja Japonii kończąca największy konflikt zbrojny w historii świata, obejmujący zasięgiem działań wojennych prawie całą Europę, Azję, Amerykę Północną i Południową, Arktykę, północną Afrykę, część Bliskiego Wschodu i wszystkie oceany.

4.09 (55) – 1965 – ur. **LISA JANE SMITH**, amerykańska autorka tworząca powieści i opowiadania skierowane do nastoletnich odbiorców, m.in.: cykle *Świat nocy*, *Pamiętniki wampirów*, *Tajemny krąg*.

6.09 **DZIEŃ WALKI Z PROKRASYNACJĄ** - prokrastynacja to dość tajemniczo brzmiące pojęcie, ale jakże jest ona powszechna w naszym życiu. Oznacza bowiem tendencję związaną z odwlekaniem wszystkiego na później. Każdy z nas czasem to przerabia, ale co jeśli to nie są jednorazowe wyskoki?

8.09 **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ PIŚMIENNICTWA - ŚWIATOWY DZIEŃ UMIEJĘTNOŚCI CZYTANIA** - Edukacja należy do podstawowych narzędzi budowania każdego społeczeństwa. W biednych państwach jest to jednak duży problem, dlatego w ramach programów walki z analfabetyzmem corocznie obchodzimy Międzynarodowy Dzień Alfabetyzacji.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ ALFABETYCACJI - choć mamy już XXI wiek, wciąż prawie co piąty dorosły mieszkaniec kuli ziemskiej nie potrafi pisać lub czytać. Obchodzone co roku święto ma pomóc to zmienić. Celem święta jest zwrócenie uwagi na to, jak ważna w dzisiejszym świecie jest umiejętność pisania i czytania.

DZIEŃ DOBREJ WIADOMOŚCI - Dzień Dobrej Wiadomości ma być przeciwwagą do współczesnych trendów w mediach, które codziennie bombardują opinię publiczną negatywnymi, a często również zatrważającymi informacjami z kraju i z zagranicy.

(100) – 1920 – ur. **LESŁAW MARIAN BARTELSKI**, poeta, prozaik, publicysta, żołnierz Armii Krajowej, autor wierszy, reportaży, antologii, prac historycznoliterackich, opowiadań i powieści przeznaczonych także dla młodych czytelników, m.in.: *Słowo o wielkim braterstwie*, *Z głową na karabinie*, *Sylwetki polskich pisarzy współczesnych*, *Złota mahmudia*, zm. 27.03.2006

9.09 DZIEŃ ŚWIADOMOŚCI FAS – ALKOHOLEWEGO ZESPOŁU PŁODOWEGO

(435) – 1585 – ur. **ARMAND-JEAN DU PLESSIS DE RICHELIEU**, francuski diuk, kardynał, pierwszy premier Francji w latach 1624–1642, zm. 4.12.1642

10.09 **ŚWIATOWY DZIEŃ ZAPOBIEGANIA SAMOBÓJSTWOM (WHO)** - życie ludzkie jest największą wartością. Światowy Dzień Zapobiegania Samobójstwom jest inicjatywą, mającą na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska samobójstw, ich przyczyn psychologicznych i socjologicznych. Obchodzony jest od 2003 roku. Każdego roku umiera ok. 800 000 osób w wyniku prób samobójczych. Oznacza to, że co 40 sekund ktoś odbiera sobie życie. Samobójstwo jest najczęstszą przyczyną przedwczesnych zgonów wśród osób pomiędzy 15 a 24 rokiem życia.

11.09 (15) – 2005 – zm. **HENRYK TOMASZEWSKI**, grafik, scenograf, rysownik, współtwórca „polskiej szkoły plakatu”, ilustrator książek dla dzieci i młodzieży, m.in.: *Kaczka Dziwaczka* J. Brzechwy, *Pierwszy i kilka innych wierszy* J. L. Kerna, *Gabrys nie kapryś* W. Woroszyńskiego, ur. 10.06.1914

12.09 **ŚWIATOWY DZIEŃ PIERWSZEJ POMOCY** - święto to ma na celu uświadomienie, jak ważna jest umiejętność udzielenia pierwszej pomocy, a także promowanie akcji edukacyjnych wśród obywateli.

(90) – 1930 – ur. **PIOTR SKRZYNECKI**, założyciel krakowskiego kabaretu "Piwnica pod Baranami", zm. 27.04.1997

(50) – 1970 – zm. **JAN SZTAUDYNGER**, poeta, satyryk, tłumacz, znawca i animator teatru lakowego, autor m. in. zbiorów poetyckich *Dom mój*, *Strofy wrocławskie*, satyrycznych *Rzeź na Parnasie*, zm. 28.04.1904

13.09 (10) – 2010 – zm. **JAROSŁAW KUKULSKI**, kompozytor, autor największych sukcesów żony, Anny Jantar, dla której napisał takie przeboje jak *Najtrudniejszy pierwszy krok*, *Tyle słońca w całym mieście*, *Moje jedyne marzenie*, także kompozytor piosenek dla wielu innych, znanych artystów polskich oraz twórca muzyki filmowej, ur. 26.05.1944

15.09 **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ KROPKI** - Amerykański pisarz i ilustrator książek dla dzieci Peter H. Reynolds w 2003 roku wydał książeczkę pod tytułem "The Dot". Książka stała się inspiracją dla wielu nauczycieli i tak w 2008 roku powstał "Międzynarodowy Dzień Kropki". Święto, obecnie, jest obchodzone już w 108 krajach. Ta inicjatywa ma na celu pobudzać kreatywność, pomysłowość uczniów, zachęcać ich do tworzenia. Zwykle obchody Dnia Kropki zaczynają się od przeczytania lub obejrzenia historii małej Vashti, a następnie stworzenia własnego znaku.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DEMOKRACJI - demokracja, czyli system rządów i forma sprawowania władzy, gdzie źródło władzy stanowi wola większości obywateli ma swój początek jeszcze w starożytnej Grecji. Święto ma na celu m. in. podniesienie świadomości społeczeństwa na jej temat i oddanie hołdu ludziom walczącym o prawa człowieka.

16.09 MIĘDZYKARODOWY DZIEŃ OCHRONY WARSTWY OZONOWEJ

EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU – co roku na zakończenie lata Komisja Europejska organizuje kampanię, która ma przekonać Europejczyków do „zielonych” form transportu: publicznego, rowerowego i pieszego. Wszystko z myślą o środowisku.

(125)- 1895 – ur. **FRANCISZEK ŻWIRKO**, polski pilota, zwycięzca wraz ze Stanisławem Wigurą w lotniczym Challenge’u w 1932 r., zm. 11.09.1932

(110) – 1910 – **POWSTANIE HARCERSTWA** – (pierwszego zastępu), polskiego ruchu społecznego i wychowawczego dzieci i młodzieży wzorowanego na skautingu brytyjskim, opartego o służbę, samodoskonalenie i braterstwo.

16-17.09 EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA – Jak sprawić, by Europejczycy poznali swoje dziedzictwo kulturowe, które ich jednocześnie łączy, różni i daje szansę na wzajemne poznanie i zrozumienie? Temu służą wydarzenia organizowane w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

17.09 DZIEŃ SYBIRAKA – 17 września (w rocznicę napaści rosyjskiej na Polskę) w Szymbarku odbywa się zjazd Sybiraków z całego świata. Jest to okazja do wspólnych rozmów, jak i przypominania losów zesłańców.

18.09 (115) – 1905 – ur. GRETA GARBO, szwedzko-amerykańska aktorka filmowa i teatralna, uznawana za jedną z największych i najwybitniejszych gwiazd filmowych w historii kinematografii oraz jedną z legend i ikon okresu „Złotej Ery Hollywood”, zm. 15.04.1990

(50) – 1970 – zm. **JIMI HENDRIX**, amerykański gitarzysta, wokalista, kompozytor, autor tekstów, producent muzyczny. Jest powszechnie uważany za najwybitniejszego i najbardziej wpływowego gitarzystę wszech czasów, oraz jedną z najbardziej znanych postaci w historii muzyki rockowej, ur. 27.11.1942

(25) – 1995 – zm. **HELENA BECHLEROWA**, pisarka, współpracowniczka Polskiego Radia i czasopism dziecięcych, tłumaczka, autorka książek dla dzieci, których ważnym elementem są uroki przyrody, ciepło domu rodzinnego, życzliwość i wzajemne zrozumienie, m.in.: *Zajaczek z rozbitego lusterka*, *Dom pod kasztanami*, *Wesołe lato*, ur. 2.12.1908

19.09 DZIEŃ EMOTIKONA – wiele źródeł podaje, że słowo “emotikon” pochodzi od angielskich wyrazów emotion i icon. Błąd! Nazwa ta powstała w połączeniu emotion i console, w skrócie con. (konsola, klawiatura). Dlatego tylko forma emotikon (nie emotikona) jest po polsku, poprawna językowo. Również można przyjąć, że emotikony wcale nie powstały w erze komputerów. Mało, kto wie, że pierwszy znaczek ☺ pojawił 30 marca 1881 roku w satyrycznym magazynie „Puck”. Profesor Scott Fahlman pierwszy raz użył komputerowego emotikona 19 września 1982 o godzinie 11.44. Stąd właśnie, na tę datę przypada święto tych minek.

20.09 OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ PRZEDSZKOLAKA

21.09 **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ POKOJU** – celem święta jest promowanie pokoju na świecie i wzmocnienie idei globalnej współpracy. Międzynarodowy Dzień Pokoju staje się symbolem pokojowego współżycia ludów oraz narodów.

ŚWIATOWY DZIEŃ CHOROBY ALZHEIMERA – ta choroba odbiera ludziom to co mają najcenniejsze – wspomnienia. Święto obchodzone od 1994 roku ma na celu szerzyć wiedzę o chorobie Alzheimera. W Polsce koordynatorem ruchu alzheimerowskiego jest Polskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera.

ŚWIATOWY DZIEŃ ORDERU UŚMIECHU – Order Uśmiechu to jedna z najcenniejszych nagród, przyznawana jest bowiem dorosłym przez dzieci. Na pomysł nadawania Orderu wpadła w 1968 roku redakcja „Kurieria Polskiego”, a w 1979 roku miał on już rangę międzynarodową.

(175) – 1845 – zm. **KLEMENTYNA Z TAŃSKICH HOFFMANOWA**, prozaik, tłumaczka, wydawca, pedagog, działaczka kulturalna, inicjatorka pierwszego w Polsce pisma periodycznego dla dzieci pt. *Rozrywki dla Dzieci*, autorka *Dziennika Franciszki Krasińskiej*, ur. 23.11.1798

(160) – 1860 – zm. **ARTHUR SCHOPENHAUER**, filozof niemiecki, przedstawiciel pesymizmu w filozofii, ur. 22.02.1788

21-22.09 ŚWIATOWA AKCJA SPRZĄTANIA ŚWIATA

22.09 **MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ BEZ SAMOCHODU** - auto nie jest jedynym możliwym środkiem transportu w miastach – często wygodniej, a przede wszystkim zdrowiej jest pojechać do pracy rowerem. Zachęcamy, by w tym dniu zostawić samochód przed domem i skorzystać z alternatywnych metod transportu – właśnie rowerów albo miejskich tramwajów i autobusów – lub pójść do pracy... piechotą.

22.09 (360) – 1660 – ur. **DANIEL DEFOE**, pisarz i publicysta angielski, autor powieści *Przypadki Robinsona Kruzoa*, uznanej za klasyczny przykład wartościowej powieści przygodowej, zm. 24.04.1731

(50) – 1970 – ur. **JUSTYNA BEDNAREK**, dziennikarka, pisarka, autorka lubianych przez dzieci książek, m.in.: *Niesamowite przygody dziesięciu skarpetek* (Nagroda Literacka m.st. Warszawy, 2016), *Pięć sprytnych kun* (nominacja Książka Roku PS IBBY, 2016), *Pan Kardan i przygoda z vetustasem* (Nagroda Literacka im. K. Makuszyńskiego, 2018), *Babcocha* (nominacja Książka Roku PS IBBY, 2018)

23.09 **DZIEŃ SPADAJĄCEGO LIŚCIA** - pomysłodawcą Dnia Spadającego Liścia jest Jerzy Szewczyk, który słusznie zauważył, że jesienią brakuje wesołych, optymistycznych świąt, jak choćby wiosną. 23 września nie należy więc ze łzami żegnać lata, ale radośnie powitać nową porę roku.

23-30.09 **EUROPEJSKI TYDZIEŃ SPORTU** – celem przedsięwzięcia jest promowanie aktywności fizycznej i sportu na poziomie lokalnym, regionalnym i europejskim. Tegorocznej edycji wydarzenia przyświeca hasło „It’s time to #BeActive!”.

(30) – 1990 – zm. **ROALD DAHL**, pisarz, scenarzysta i publicysta angielski pochodzenia norweskiego, autor m.in. znanych utworów dla dzieci zaliczanych do nurtu tzw. Antypedagogiki: *Jakubek i brzoskwinia olbrzymka*, *Charlie i fabryka czekolady*, *Wielkomilud*, *Matylda*, ur. 13.09.1916

24.09 (90) – 1930 – ur. **JERZY FLISAK**, grafik, rysownik, ilustrator, plakacista, scenograf, autor rysunków satyrycznych oraz książek dla dzieci i młodzieży, m.in.: A. Bahdaja *Mały pingwin Pik-Pok*, M. Konopnickiej *Stefek Burczymucha*, E. Niziurskiego *Niewiarygodne przygody Marka Piegusa*, zm. 21.02.2008

25.09 (110) – 1910 – ur. **JERZY SROKOWSKI**, grafik, rysownik, ilustrator, scenograf i pedagog, autor ilustracji do książek dla dzieci i młodzieży, m.in.: H. Ch. Andersena *Królowa śniegu*, J. Barriego *Piotruś Pan*, J. Brzechwy *Sto bajek*, J. Korczaka *Król Maciuś Pierwszy*, zm. 3.03.1975

(50) – 1970 – zm. **ERICH MARIA REMARQUE**, niemiecki pisarz, przedstawiciel tzw. Straconego pokolenia, twórca m. in. Powieści *Na Zachodzie bez zmian*, *Łuk Triumfalny*, dramatu *Ostatnia stacja*, ur. 22.06.1898

26.09. **EUROPEJSKI DZIEŃ JĘZYKÓW - MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ JĘZYKÓW OBCYCH** – to święto ma na celu podkreślenie, jak ważne jest uczenie się języków obcych oraz propagowanie różnorodności językowej i kulturowej Europy. 26 września to dzień, w którym Rada Europy chce zachęcić 800 milionów Europejczyków z 47 krajów do nauki języków obcych – niezależnie do wieku.

27.09 **DZIEŃ PODZIEMNEGO PAŃSTWA POLSKIEGO** – 27 września 1939 roku w oblężonej Warszawie powołano organizację konspiracyjną Służba Zwycięstwu Polski. To zapoczątkowało powstanie Polskiego Państwa Podziemnego – fenomenu w dziejach nie tylko II wojny światowej.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TURYSTYKI – obchody mają kształtować społeczną świadomość dotyczącą znaczenia i roli turystyki we współczesnym świecie, zarówno w aspekcie kulturowym, politycznym i gospodarczym.

ŚWIATOWY DZIEŃ RZEK – to święto, którego celem jest uświadamianie społeczeństwa na temat znaczenia rzek w naszym życiu oraz potrzeby ich ochrony. Na skalę globalną pierwszy raz zorganizowano je w 2005 roku, ale pomysłodawca Kanadyjczyk Mark Angelo już w latach 80. Podejmował inicjatywy na rzecz ochrony rzek w swoim kraju.

(45) – 1975 – zm. **KAZIMIERZ MOCZARSKI**, dziennikarz, pisarz, żołnierz Armii Krajowej w stopniu kapitana, szef Biura Informacji i Propagandy ZWZ-AK; autor książki *Rozmowy z katem*, będącej relacją ze wspólnego pobytu w więzieniu z generałem SS Jürgenem Stroopem, ur. 21.07.1907

28.09 **DZIEŃ DIALOGU MIĘDZYKULTUROWEGO** - czas na dialog międzykulturowy! 28 września to dzień dyskusji i wspólnych działań. Celem święta jest promowanie współpracy i budowa zaufania między osobami z różnych kręgów kulturowych.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ DOSTĘPU DO INFORMACJI - dostęp do informacji to jedna z podstawowych wolności obywatelskich. Ustanowione przez UNESCO w 2016 roku święto ma promować równy dostęp do wiedzy i nowych technologii komunikacyjnych.

29.09 **OGÓLNOPOLSKI DZIEŃ GŁOŚNEGO CZYTANIA**, ogłoszony przez Polską Izbę Książki po raz pierwszy w 2001 roku. Święto jest doskonałą okazją do podkreślenia licznych zalet głośnego czytania, takich jak: rozwijanie wyobraźni, budowanie więzi między rodzicem i dzieckiem, stymulowanie rozwoju czy wzbogacanie słownictwa.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ GŁUCHYCH I JĘZYKA MIGOWEGO

(65) – 1955 – zm. **LUCYNA KRZEMIENIECKA**, poetka, prozaik, autorka książek dla dzieci, m.in.: *Idzie Nowy Roczek*, *Cudowne okulary*, *Przygody Gapcia*, *Z przygód krasnala Hałabały*, ur. 11.05.1907

30.09 **DZIEŃ CHŁOPAKA**, popularne święto obchodzone w Polsce przez nastolatków.

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ TŁUMACZA - święto obchodzone jest 30 września w dniu wspomnienia patrona tłumaczy św. Hieronima, który przetłumaczył Biblię.

(65) – 1955 – zm. **JAMES DEAN**, amerykański aktor filmowy, telewizyjny i teatralny, dwukrotnie nominowany do Oscara. Niedługo po swojej śmierci stał się ikoną popkultury, jak również światowego kina oraz nonkonformistycznej postawy życiowej, ur. 8.02.1931

(30) – 1990 – zm. **PATRICK WHITE**, australijski prozaik, autor powieści m. in. *Drzewo człowiecze*, *Wóz ognisty*, sztuk teatralnych *Powrót do Abisynii*, w 1973 r. jako pierwszy pisarz australijski, uhonorowany literacką Nagrodą Nobla, ur. 28.05.1912

Na podstawie materiałów:

- <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wikiprojekt:Rocznice/przeg%C4%85d/stycze%C5%84>
- <https://www.kalbi.pl/kalendarz-swiat-nietypowych>
- <https://www.ekokalendarz.pl/>
- <https://www.eurodesk.pl/eurokalendarz>

- kalendarium rocznic i wydarzeń 2020 - WiMBP w Rzeszowie
- kalendarium świąt i rocznic 2020 - WBP w Łodzi

Opracowała Beata Malentowicz, Dolnośląska Biblioteka Pedagogiczna we Wrocławiu